

Spionage bij reizen naar het buitenland

Wat is het risico?

Spionage bij reizen naar het buitenland

Wat is het risico?

Spionage is van alle tijden en komt zelfs vanuit landen waarvan u het misschien niet verwacht. Bovendien zorgen technologische ontwikkelingen voor meer middelen waarmee inlichtingendiensten ongemerkt informatie kunnen verzamelen.

In deze brochure informeren de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) u over het risico op spionage als u naar het buitenland reist. Deze brochure geeft u tips om de risico's op spionage voor, tijdens en na uw reis te beperken.

Loopt u risico?

Buitenlandse overheden kunnen u interessant vinden, als u:

- beschikt over interessante kennis of informatie;
- vanuit uw positie toegang heeft tot dergelijke kennis of tot een interessant netwerk;
- naar een interessante omgeving gaat (zoals een wetenschappelijk congres of bedrijfsbezoek).

Onderdelen van die overheden, waaronder inlichtingendiensten, proberen soms via spionage kwetsbare politieke, militaire, economische of technologische gegevens te verzamelen. Ook kunnen zij zakenlieden, ambtenaren, politici of andere besluitvormers op heimelijke wijze proberen te beïnvloeden in hun besluitvorming. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om diplomaten, maar ook om medewerkers van een ministerie of een bestuurder in een gemeente.

Beoordeel zelf of u vanuit uw functie of privéleven risico loopt op spionage; bedenk of u beschikt over interessante kennis of dat u zich in een positie bevindt die interessant is voor buitenlandse inlichtingendiensten. Vaak weet u meer dan u in eerste instantie denkt.

'Your laptop please ...!'

Een zakenman reist voor zijn werk naar het buitenland. Bij binnenkomst moet hij meteen zijn laptop aan de douane afstaan. Drie uur later krijgt hij zijn laptop terug. Later vermoedt hij dat verschillende bestanden met concurrentiegevoelige bedrijfsinformatie zijn gekopieerd.

Hoe werken inlichtingendiensten?

Buitenlandse inlichtingendiensten beschikken over een breed scala aan middelen om aan informatie van u of over u te komen.

Zoals:

- kopiëren van bestanden op gegevensdragers (laptops, mobiele telefoons, pda's enzovoort);
- af luisteren van telefoon- en dataverkeer (vast of mobiel);
- gebruiken van camera's of microfoons (bijvoorbeeld in de hotelkamer);
- contact maken met mensen (bijvoorbeeld 'toevallige' ontmoetingen of gerichte vragen over uw persoon of functie);
- gebruiken van openbaar beschikbare informatie (bijvoorbeeld informatie over uw positie of achtergrond op de website van uw bedrijf of privé-informatie zoals verkrijgbaar via Hyves, Facebook).

Een inlichtingendienst kan al voor uw vertrek interesse in u hebben. Bijvoorbeeld doordat deze dienst gegevens van uw visumaanvraag kreeg, gegevens over u op het internet aantrof of door de vermelding van uw naam op een deelnemerslijst van een congres. U kunt dan bij binnenkomst in het buitenland al onder controle staan. Inlichtingendiensten nemen vaak uitgebreid de tijd om contacten op te bouwen. Soms jaren.

Wat kunt u doen?

Graag geven wij u advies om de risico's op spionage te beperken.

Voordat u vertrekt, als u onderweg bent, als u op de plek van bestemming bent en als u thuiskomt.

Voordat u vertrekt

Stel uzelf de volgende vragen:

1. Beschikt u over kennis over een werkterrein waarin andere landen bijzonder geïnteresseerd zouden kunnen zijn?
2. Zou u besluitvorming over zaken die andere landen aangaan kunnen beïnvloeden?
3. Heeft u informatie over besluitvorming over zaken die andere landen aangaan?

Beantwoordt u een of meer van de vragen met 'ja'?

Dan adviseren wij u het volgende:

- Zorg dat u een minimale hoeveelheid (vertrouwelijke) gegevens bij u heeft.
- Bedenk vooraf wat er op de gegevensdragers staat die u meeneemt.
- Bevat uw laptop bestanden met (concurrentie) gevoelige informatie, terwijl u deze niet nodig heeft tijdens uw reis? Verplaats deze bestanden dan naar een andere computer voor u vertrekt.
- Wis de belgeschiedenis van uw telefoon voor vertrek.
- Gebruik passwords voor uw mobiele telefoon en laptop.
- Schakel uw mobiele telefoon en laptop indien mogelijk uit; als ze aanstaan, bent u extra kwetsbaar voor spionage.

Als u onderweg bent

- Schakel de blue tooth-functie van uw telefoon en laptop altijd uit.
- Neem vertrouwelijke informatie en gegevensdragers altijd mee in uw handbagage en niet in uw koffer (zoals usb-sticks, cd-rom's, diskettes, telefoons en laptops). Als u er geen zicht op heeft, weet u niet of een ander in aanraking is geweest met uw informatie of gegevensdragers.
- Wees voorzichtig met vertrouwelijke gesprekken aan boord van vliegtuig, trein of andere vervoersmiddelen. Bijvoorbeeld in het busje waarin u wordt opgehaald. Mensen hebben vaak de neiging om tijdens de reis de onderhandelingen voor te bereiden. Sommige inlichtingendiensten maken hier handig gebruik van. Sommige (vliegtuig)maatschappijen hebben ook nauwe banden met inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

- Neem geen bagage mee voor of van anderen.

Als u op de plek van bestemming bent

- Bescherm vertrouwelijke informatie. Laat geen vertrouwelijke gegevens achter op een plaats waar anderen ze kunnen inzien. Dit geldt ook voor uw hotelkamer of een hotelkluis. Zorg ervoor dat u altijd kunt controleren of iemand uw informatie heeft ingekeken.
- Verstrek selectief informatie. Ga in contacten uit van het need-to-know-principe. Vertel uw gesprekspartner niet meer dan noodzakelijk.

Een gezellig praatje ...?

Twee Nederlandse overheidsfunctionarissen zijn bevriend en gaan samen op vakantie. Op een terras spreken twee charmante vrouwen hen aan. Ze hebben een aangenaam gesprek over allerlei zaken. Ook over werk...

Als de vrienden 's avonds naar huis lopen, zegt een van hen vertwijfeld: "Hebben zij ons gevraagd welk werk we deden of hebben we dat zelf verteld?" Op dat moment realiseren ze zich dat de vrouwen van tevoren moeten hebben geweten welke functies zij bekleden en dat de dames doelbewust aanstuurden op bepaalde onderwerpen.

'What a coincidence!'

Een Nederlandse overheidsmedewerkster bezoekt een conferentie in het buitenland. Tijdens het sociaal programma komt een man op haar af. Hij neemt ook deel aan de conferentie. Na afloop van de conferentie belt hij haar twee keer op. Als zij daar niet op ingaat, komt zij hem 'toevallig' tegen in een restaurant, waar hij meteen een gesprek met haar aangaat. Hij stelt haar veel vragen. De overheidsmedewerkster vindt dit opvallend en meldt het bij ons. Uit onderzoek blijkt dat deze man verbonden is aan de inlichtingendienst van het land.

- Wees alert op signalen van buitengewone interesse. Is uw gesprekspartner bijvoorbeeld extra in u geïnteresseerd nadat u verteld heeft waar u werkt? Wordt u gevraagd om voortzetting van het contact na terugkomst in Nederland?
- Neem altijd contact op met de Nederlandse ambassade ter plaatse, als u onterecht wordt aangehouden of bij ernstige inbreuk op uw privacy.

Als u thuiskomt

Vermoedt u dat u onder de aandacht heeft gestaan? Of bent u benaderd door een buitenlandse inlichtingendienst? Neemt u dan bij thuiskomst contact op met de beveiligingsfunctionaris van uw bedrijf of met de AIVD of de MIVD.

Telefoonnummers en adressen vindt u achterin deze brochure.

Uiteraard behandelen we uw melding uiterst vertrouwelijk.

Wat doen wij?

De taak van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) is:

inlichtingenactiviteiten te onderkennen, te (helpen) beëindigen en de maatschappelijke weerstand ertegen te verhogen.

Wees u bewust van het risico van spionage. Creëer ook bewustzijn binnen uw organisatie. Wilt u een melding over spionageactiviteiten of incidenten doen?

Dan horen we graag van u – ook wanneer u twijfelt.

Wilt u meer weten?

Meer informatie leest u op de volgende sites:

- www.aivd.nl
- www.mivd.nl

Op deze sites vindt u:

- de brochure 'Spionage in Nederland. Wat is het risico?'
- de brochure 'Digitale spionage. Wat is het risico?'
- de jaarverslagen van de AIVD en MIVD

Heeft u vragen? Of wilt u een melding maken?

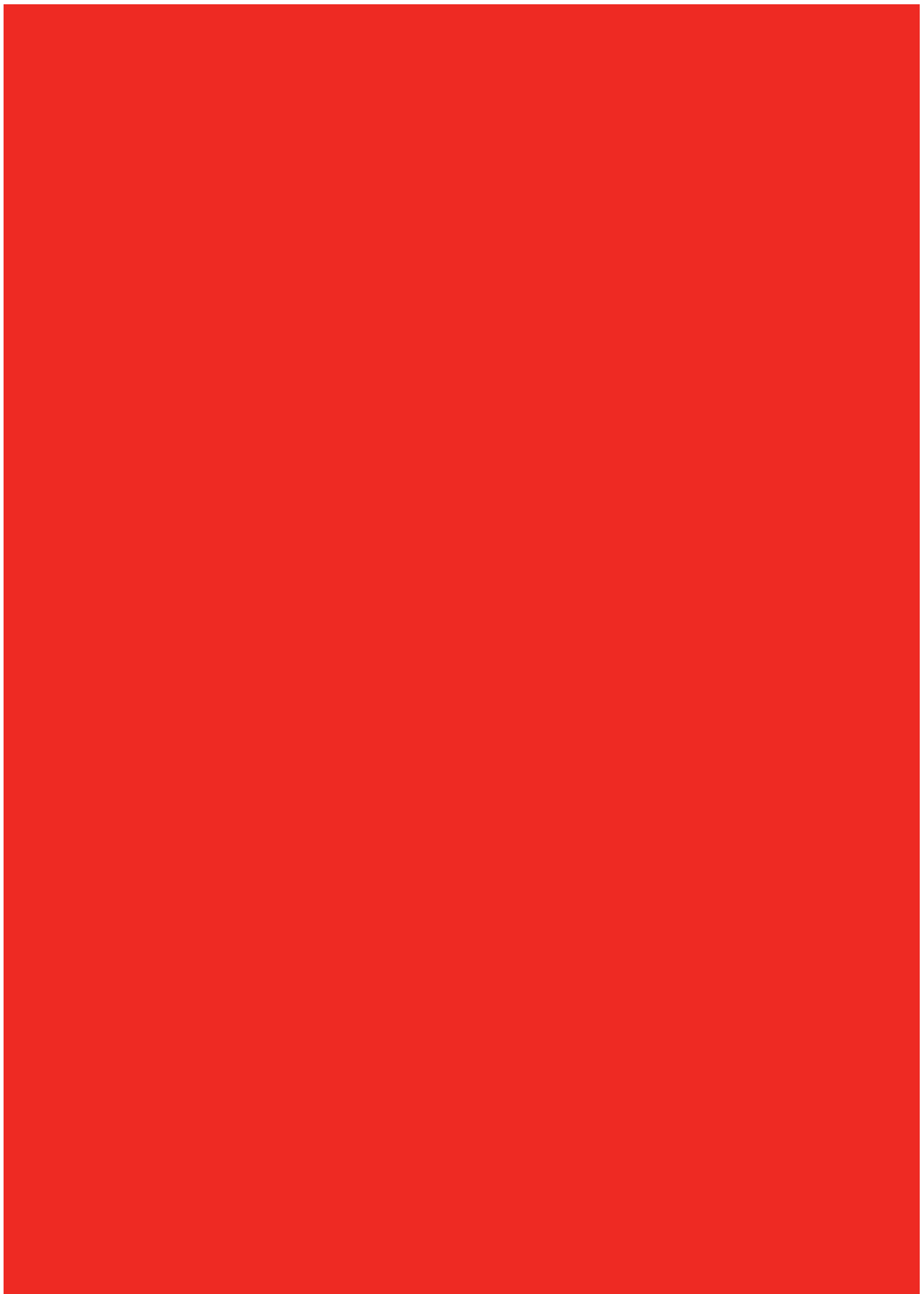
Neemt u dan contact op. Onze adresgegevens zijn:

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Adres: Postbus 20010
2500 EA Den Haag
Telefoon: 079 - 320 50 50
Fax: 070 - 320 07 03
Website: www.aivd.nl

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Adres: Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Telefoon: 070 - 441 90 27
Fax: 070 - 441 90 10
Website: www.mivd.nl

Colofon

Deze brochure is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

www.aivd.nl

Postbus 20010 | 2500 EA Den Haag

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

www.defensie.nl/mivd

Postbus 20701 | 2500 ES Den Haag

Grafische verzorging

Zijlstra Drukwerk B.V., Rijswijk

1e druk, maart 2004

2e herziene druk, 2010

Foto's

Hollandse Hoogte

Januari 2010